

Deprem Gerçekleri

Sosyal, ekonomik ve siyasal bütün yapıları çürümüş bir sistemde yapıların ayakta kalması mümkün değildir. Depremde meydana gelen hasarın incelenmesinde tasarım, yapım ve denetim hatalarının önemi bir kere daha ortaya çıkmıştır. Bu hatalar 1992 Erzincan depremi sonrasında defalarca dile getirilmiş, gerekli önlemler alınmamış, yaşananlardan ders çıkarılmamıştır.

Yüzölçümünün yüzde 92'si, nüfusunun yüzde 95'i ve sanayisinin yüzde 98'i deprem bölgesinde olan Türkiye'de son yüzyılda büyüklüğü 5'ten büyük olan toplam 130 deprem olmuştur. Son deprem felaketi öncesi de bölgede 7 dolayında deprem olabileceği yolunda bilimsel uyarılar yapılmış, yerel yöneticiler ve hükümetler gereken önlemleri almamıştır.

Fay hatlarının hareketleri çok derindir. Bu doğa olayını hiçbir yönetimin, otoritenin iradesi yok edemez. Yapısal bir sarsıntı ve kırılma mutlaka yaşanır. Depremlere karşı önlem alabiliriz. Ama izlenen sosyal, ekonomik ve siyasal politikaların kendileri bir deprem ya da fay hattı oluşturuyorsa, bunları değiştirmek de bizim elimizdedir.

Mühendislerin-mimarların-tekniKERlerin ve teknisyenlerin var oluş nedenleri insanlara güvenilir, ekonomik, rahat bir yaşam ortamı sunmak ve bu görevini yaparken de doğayı ve çevreyi korumaktır. Bu işlevlerini yerine getirirken aklın ve bilimin yol göstericiliğinde yürüyerek tekniği kullanmaktır.

Doğa ile uyumlu bir hayat, insan soyunun ilk atalarına özgü bir düşünceydi. İnsan kendine henüz yabancılaşmamıştı. İnsan, kendi varlığını korumak ve geliştirmek için attığı her adımda, hem kendisini hem de dünyayı değiştirdi. Bununla da kalmadı, kurduğu ilişkiler onun düşüncesini de etkiledi.

Her yerde beton temeller uzanıyor, beton kuleler dikiliyor ve demir, çelik, alüminyum ve camdan yapıma dikey bir dünyaya yol almak için her yerde yapı iskeleleri yükseliyordu... Bu bir fizik ve kimya çağıydı. İlkel toplumun karşıtı olarak uygar toplumun en önemli özelliği, meta üretiminin, yani değişim amacıyla üretimin gelişmesidir.

Geçmişten ders almak

Uzun yıllar geriye gitmeye gerek kalmadan; 1966 Varto, 67 Sakarya, 70 Gediz, 71 Burdur ve Bingöl, 75 Lice, 76 Muradiye-Çaldıran, 92 Erzincan, 95 Dinar, 98 Adana-Ceyhan gibi yakın tarihte yaşanan depremleri hatırladığımızda, bunların binlerce insanımızın canına, onbinlercesinin barınaksız kalmasına yol açtığı görülmüştü. Ateş düştüğü yeri yakıyor, yeni bir felakete kadar, yaşananlar kısa sürede, kolayca unutulup gidiyordu. Bu durum, farklı bölge ve yerleşim alanlarında meydana gelen depremlerin ortak yanı olarak öne çıkıyordu.

1999 yılında 16 Ağustos'u 17 Ağustos'a bağlayan gece, sabaha karşı saat 03.02'de yaşanan ve 45 saniye süren büyük felaket, Yalova, Gölcük, İzmit ve Adapazarı'nda derin acıların yaşandığı felakete rağmen görülüyor ki, Türkiye'de

değişen bir şey yok. Sistem, göstermelik ve sadece mühendis,mimar ve odaları lehine düzenlenen çözümlerle halkı oyalamaya, felaketin üstünü örtmek için depremler olmamış gibi davranmaya devam ediyor. Ülkenin en önemli sanayi tesislerini yüzyıllardan beri depremlerin olduğu bilinen bölgeye kuran, sanayinin ucuz emek depoları için insanların bölgeye akmasını teşvik eden, elverişsiz zeminleri, verimli tarım topraklarını iskâna açarak insanların hayatı ve parasıyla ödedikleri ve altında kaldığı beton blokların dikilmesine seyirci kalan, kaçak yapılaşmayı teşvik eden sistem, bu felaketin sorumlularını yine ortaya çıkarmıyor, bağrında saklıyor.

Medya, her deprem sonrasında olduğu gibi, felaketin sorumluları olarak birkaç müteahhidi keşfedip süreci yine bunlarla sınırladı ve bütün sorumlulukları örtbas etti.

Rantçılar, vurguncular yine sahnedeki yerlerini alıyor, kaynakların bir avuç insana, sermaye çevrelerine aktarılması devam ediyor. Hasarlı binaların onarılması süreci de tam bir rant sürecine dönüştü.

TMMOB ve ilgili odalarımızın görüş ve uygulamaları ile zemin etütleri, hasarlı yapıların projeleri, onarımları ve denetimleri piyasa koşullarının insafına terk edildi. Bu konuda 500-600 kadar özel büro yetkilendirildi. İçlerinde mesleki birikimleri, yetkinlikleri tartışılır mühendislere belgeler verildi. Bilim adamlığı kisvesi altında faaliyet yürüten insanlar ortalığa dökülerek, rant pastasını paylaşmaya başladı. Deprem sonrası yürürlüğe sokulan onlarca "kanun hükmünde kararname" lerle sorunlara çözüm getirmek değil, rant pastasının paylaşımı amaçlandı. Sistem, her şeyiyle felaketi unutturmaya çalışıyor!

Yapılması Gerekenler

Gerek parlamentomuzun gerekse ilgili bakanlıklarımızın hazırlamış oldukları ve hazırlamakta oldukları kanun ve yönetmeliklerde hep tek sorumlu ve tek yetkili olarak mühendis ve mimarlarımıza görev verildi. Gerek proje gerekse uygulamalar ve denetlemeleri sözde imzalar ile mühendis ve mimarlar tarafından yapıldı. Bu hatalar sürekli yapıldı ve yapılmaya devam ediyor. Depremden sonra çıkartılan Yapı Denetim Yönetmeliğinde, Kamu İhale Kanununda ve diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerimizde mühendis ve mimarlarımız haricinde bu binaların tüm projelendirme, uygulama ve denetleme aşamalarında görev alan Tekniker,Teknik Öğretmen ve Teknisyenlere de almış oldukları eğitim seviyesi karşılığında görev ve sorumlulukları verilmelidir.Böylelikle yapılan tüm konut ve yapılarımızın her aşamasında gerçek kontrollüğü ve uygulamasının yetkin kişilerce yapılması sağlanmalıdır.

17.08.2010